

Nowosad-Bakalarczyk, Marta

"Nowe połączenia wyrazowe we współczesnej polszczyźnie", Beata Nowakowska, Kraków 2005 : [recenzja]

Etnolingwistyka 20, 440

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tekstu ustnego, omówieniu teorii motywu. Dla tego ostatniego autorka wyróżnia funkcje: konstytutywną, informacyjno-wyszukiwawczą, eksplikacyjną i modelującą. Następnie omówione zostaje pojęcie wzorca tekstowego jako globalnego schematu, na który ukierunkowana jest komunikacja. W części drugiej zamówienie, kołęda i bajka analizowane są na poziomie tekstu i jego wariantów. Z kolei (cz. III) na poziomie gatunkowym rekonstruuje się zawarte w nich obrazy świata. Na poziomie międzygatunkowym (cz. IV) omówione zostają wzorce tekstowe takie, jak: kompleks, kolekcja, opozycja, „lustro”, koncept liczbowy, następstwo zdarzeń, ekwiwalencja, pętla semantyczna.

SW

Beata Nowakowska, *Nowe połączenia wyrazowe we współczesnej polszczyźnie*. Kraków: Wydawnictwo LEXIS, 2005, 127 s.

Rozprawa dotyczy połączeń wyrazowych, powstałych w polszczyźnie powojennej. Poddane analizie jednostki zostały wyekscerpowane z niespecjalistycznej prasy wydawanej w latach 1972 — 2000, a pochodzą z kartoteki neologizmów Pracowni „Obserwatorium Językowe” Instytutu Języka Polskiego PAN w Warszawie oraz z przygotowanych przez Pracownię i wydanych trzech serii „Nowego słownictwa polskiego...”. Autorka, wykorzystując różne koncepcje teoretyczne, dokonuje ich wieloaspektowego oglądu. Stosując kryterium onomazjologiczne, porządkuje zebrane neologizmy frazeologiczne wg ich przynależności do poszczególnych grup tematycznych. Na tej podstawie wyodrębnia pola odpowiadające różnym dziedzinom działalności człowieka: polityka (pole to obejmuje największą liczbę haseł), gospodarka, działalność inna niż polityka i gospodarka. Korzystając z ustaleń A. M. Lewickiego, autorka przeprowadza klasyfikację zebranych połączeń. Pozwoliło to ustalić, jak kształtują się proporcje między idiomami a frazemami w poszczególnych polach tematycznych oraz stwierdzić, że wyrażenia rzeczownikowe zdecydowanie dominują nad innymi typami nowo powstałych połączeń wyrazowych, co świadczy o przewadze funkcji nominacyjnej języka. Autorka podejmuje także kwestie związane z powstawaniem neologizmów frazeologicznych. Z jednej strony zwraca uwagę na sposoby powstawania połączeń (rozdział poświęcony derywacji frazeologicznej), z drugiej na źródła połączeń (rozdział poświęcony sposobom wzbogacania polszczyzny o nowe połączenia wyrazowe), z trzeciej — na mechanizmy tworzenia nowych połączeń. W rozdziale *Analiza nominacyjna nowych połączeń wyrazowych* B. Nowakowska próbuje odpowiedzieć na pytanie, jakie elementy języka są wykorzystywane przy tworzeniu określonych nazw (zauważa m. in. całe serie neologizmów motywowanych barwą, np. *biała śmierć*, *biała trucizna*, *biały marsz*, *biały dom*, *białe kołnierzyki*, *biały montaż* itp.). Książkę zamyka rozdział, zawierający uwagi dotyczące synonimii połączeń wyrazowych.

W omawianej publikacji mamy do czynienia z badaniem języka *in statu nascendi*. Specyfika badanego materiału sprawia, że autorka niejednokrotnie proponuje własne rozwiązania lub wprowadza pewne modyfikacje do już istniejących koncepcji. Zaproponowane przez nią analizy i rozwiązania mogą budzić zastrzeżenia, niemniej stanowią punkt wyjścia do dyskusji o nowych połączeniach frazeologicznych we współczesnej polszczyźnie.

MNB

Dorota Piekarczyk, *Kwiaty we współczesnym językowym obrazie świata*. Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2004, 241 s.

Przedmiotem analizy są nazwy pięciu kwiatów: róży, lilii, fiołka, chabra i wrzosu. Odtwarzając strukturę semantyczną tych nazw, autorka czerpie z danych leksykograficznych oraz danych tekstowych — wykorzystuje teksty poetyckie oraz teksty reklamowe. Odwołuje się również do faktów kulturowych. W rozdziale pierwszym Dorota Piekarczyk przedstawia założenia metodologiczne swojej